

Presentació i recomanació de llibres

Una activitat per al foment de la lectura autònoma

Escola Antoni Bergós- ZER Horta de Lleida

2a edició
actualitzada

Dossier didàctic de l'Impuls de la Lectura
Aprentatge inicial de la lectura
Saber Llegir

Presentació i recomanació de llibres

Una activitat per al foment de la lectura autònoma

Elaboració:

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics.

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

Octubre 2013

Segona revisió abril de 2016

Aquesta publicació té finalitat docent, per la qual cosa conté textos i fotografies procedents d'obres divulgades, a títol de citació, anàlisi, comentari o judici crític. De totes aquestes obres se cita adequadament la font de procedència i el nom de l'autor. Aquest ús està emparat pel dret de citació previst a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDEX

1. Justificació	4
2. Objectius de l'activitat	5
3. Continguts que es treballen	5
4. Vinculació amb les competències	6
5. Desenvolupament de l'activitat	6
5.1. Presentació de l'activitat	7
5.2. Confecció del guió que acompanyarà l'exposició oral de l'alumne	7
5.3. Modelatge del docent	9
5.4. Presentació del llibre per part dels alumnes	10
5.5. Avaluació	12
5.5.1. Valoració dels companys	12
5.5.2. Autoavaluació	12
5.5.3. Criteris d'avaluació	13
5.6. Atenció a la diversitat	14
6. Criteris d'organització d'espai i temps a l'aula	14
7. Annex	16
8. Bibliografia i webgrafia	17

1. JUSTIFICACIÓ

En el *Marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009*¹ es parla de la implicació dels alumnes en la lectura com un dels factors que més incideixen en la millora de la seva competència lectora. Aquesta implicació es correlaciona amb:

- La possibilitat que els alumnes triïn les seves lectures (autonomia).
- El fet que els lectors implicats tinguin gèneres o temes de lectura preferits.
- La possibilitat de parlar sobre les lectures que fan.

Vivim en un context on l'oferta de literatura infantil i juvenil és extensa; els alumnes no neixen "lectors", com bé diu Daniel Pennac a *Com una novel·la*, i es fa necessari ensenyar-los a seleccionar les seves lectures i ajudar-los a anar definint les preferències lectores.

Hi ha diferents vies per aconseguir-ho: a través de webs d'institucions dedicades a la LIJ², visites a la biblioteca i a la llibreria, recomanacions del bibliotecari del centre, exposicions temàtiques.... Una de les més potents, però, és la recomanació entre iguals: el fet que un company de classe, de la mateixa edat i amb uns interessos semblants als seus, li recomani a un company una lectura, pren molt de valor per a ell, sobretot a certes edats.

Recomanar un llibre a un altre lector no és una tasca senzilla: una recomanació no consisteix a dir només si li ha agradat o l'ha trobat bonic, sinó que darrere hi ha d'haver tota una argumentació que justifiqui la seva opinió. Ensenyar a fer una bona recomanació de lectures als alumnes és l'objectiu principal de l'activitat que presentem en aquest dossier.

2. OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

- Desenvolupar habilitats estètiques, lingüístiques i culturals dels infants a partir de la lectura i la recomanació dels llibres llegits.
- Desenvolupar habilitats de comunicació i d'expressió oral mitjançant la presentació d'un llibre, utilitzant el model que ofereix el docent.
- Treballar la funció comunicativa d'informar objectivament i subjectiva.
- Expressar-se oralment aplicant estratègies de comunicació verbal i no verbal (pronunciació clara, estructura gramatical correcta, lèxic precís, entonació i to de veu apropiats a la situació comunicativa).

¹CATALUNYA. GENERALITAT. *Competència lectora: marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009*. [En línia] < http://csda.gencat.cat/web/.content/home/consell_superior_d_avalua/pdf_i_altres/static_file/marc-PISA-2009.pdf > [Consulta: 20 d'abril de 2016]

² Literatura infantil i juvenil

- Usar el vocabulari i els exponents lingüístics adequats a la situació de comunicació.
- Argumentar l'opinió personal del llibre.
- Escoltar amb interès la presentació dels altres companys i companyes.
- Anar definint les seves preferències lectores.
- Participar en la conversa que pot sorgir al voltant de la recomanació de llibres, respectant les argumentacions i opinions dels altres.

3. CONTINGUTS QUE ES TREBALLEN

- Interès a expressar-se oralment amb bona entonació i pronunciació, adequant la seva participació a l'auditori.
- Participació en activitats col·lectives al voltant de la lectura i dels llibres.
- Interès i respecte per les intervencions dels altres.
- Interès i curiositat per mirar i llegir llibres de ficció o de coneixements.
- Argumentació d'una recomanació de lectura: exponents lingüístics relacionats.
- Dades bàsiques d'un llibre:
 - textuals: tema, personatges, espai, temps...
 - paratextuals: coberta, contracoberta, il·lustracions.

4. VINCULACIÓ AMB LES COMPETÈNCIES

L'activitat que proposem es relaciona amb les competències bàsiques 3, 4 i 5 de l'àmbit lingüístic .

Dimensió comunicació oral

Competència 3. Interactuar oralment d'acord amb la situació comunicativa, utilitzant estratègies conversacionals.

Dimensió comprensió lectora

Competència 4. Llegir amb fluïdesa per comprendre textos de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars en diferents formats i suports.

Competència 5. Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura.

5. L'ACTIVITAT: PRESENTACIÓ I RECOMANACIÓ DE LLIBRES

Aquesta activitat està pensada per a cicle inicial.

Cada alumne presenta i pot recomanar un llibre que ha llegit (conte, història, llegenda, àlbum, llibre de coneixements...) a la resta dels companys.

Com en totes les activitats de lectura, el paper del docent com a model és imprescindible: abans de demanar que els alumnes facin una presentació i recomanació de lectures als companys, cal que l'ensenyant hagi fet abans presentacions i recomanacions als alumnes. A partir del model del docent que, periòdicament presenta i recomana llibres als alumnes, s'elabora el guió que donarà suport a l'organització de la presentació individual del llibre escollit per cada infant.

La planificació i seqüenciació d'aquesta activitat permet adaptar-la als diferents nivells de competència lingüística de l'alumnat d'EI i de CI, i es pot fer de diferents maneres: en funció de l'experiència del grup i de la pràctica que tinguin els alumnes en l'ús del guió, aquest pot ser més o menys complex.

5.1. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta activitat es pot fer en gran grup o en petit grup, i s'hauria d'iniciar compartint-la amb els alumnes:

Avui farem una activitat que ja vam fer al llarg del curs passat, us presentaré un llibre que he llegit i m'ha agradat molt. Recordeu com ho feia?

A mesura que els alumnes van fent aportacions, la mestra les anota en un lloc visible. A continuació, els proposa endreçar aquestes idees i s'acorda fer un guió dels punts que hauria de tenir una bona presentació i recomanació d'un llibre.

A partir d'ara, cada setmana, un de vosaltres farà la presentació d'un llibre que hagi llegit a casa seva, o bé aquí a l'escola, i que li hagi agradat molt. En la presentació seguirem el guió per no oblidar-nos de res. El podreu recomanar als altres companys i companyes de classe i el deixarem al racó dels llibres recomanats per tal que qui vulgui, se'l pugui endur per llegir-lo a casa.

5.2. CONFECCIÓ DEL GUIÓ QUE ACOMPANYARÀ L'EXPOSICIÓ ORAL DE L'ALUMNE.

El guió per fer l'activitat de presentació i recomanació de llibres ha de sortir del consens dels alumnes a partir de la reflexió sobre la seva experiència (si els han fet mai una recomanació, com les fa el mestre...).

Els passos a seguir han de quedar explícits per a l'alumne, per la reiteració i insistència de memorització oral que s'ha fet o bé perquè es recullen per escrit.

A continuació es presenta un exemple de guió. En funció de l'edat dels alumnes o de l'experiència que tinguin amb aquest tipus d'activitats pot reduir-se o ampliar-se. El guió, com es pot observar, té dues parts:

- a) Presentació d'un llibre
- b) Recomanació d'un llibre

Aquesta separació correspon, a grans trets, pel caràcter de la informació que l'alumne ha de comunicar a la resta de companys. En la primera, bàsicament objectiva i en la segona, informació subjectiva.

Recomanem que els alumnes s'iniciïn fent presentacions de llibres i que, de mica en mica, es vagi introduint la recomanació, ja que aquesta habilitat lingüística és més complexa.

PRESENTACIÓ D'UN LLIBRE

1. Ensenyar el llibre als companys
2. Enumerar els elements de;
 - la coberta (títol, autor, tipus d'il·lustracions)
 - la contracoberta (resum)
3. Remarcar el tema
4. Descriure personatges:
 - Protagonista
 - Altres personatges siguin reals o bé imaginaris
5. Narrar la història:
 - Com comença?
 - Què passa?
6. Donar l'opinió personal sobre el llibre: explicar si t'ha fet recordar d'altres lectures que ha fet, si t'ha fet pensar en alguna experiència personal...

RECOMANACIÓ D'UN LLIBRE

7. Recomanar la lectura del llibre als altres.

Donar arguments per a la teva recomanació:

- Sobre el tema
- Sobre la il·lustració
- Sobre els personatges
- ...

5.3. EL MODEL DEL DOCENT

El mestre farà la presentació del llibre seguint el guió establert, emfasitzant els exponents que els alumnes han de verbalitzar en la seva presentació.

Escola Antoni Bergós- ZER Horta de Lleida.

Exemple de presentació i recomanació d'un llibre feta pel docent:

Aquest és el llibre que m'ha agradat.

- A la coberta hi ha:
 - el títol...
 - l'autor és (home, dona...) i es diu ...
 - les imatges són dibuixos, fotos...
- A la contracoberta hi ha un resum que diu...
- El llibre és: d'aventures, d'un viatge, de misteri...
- Els personatge principal és un/a...
Li agrada.....
És un personatge:
 - real perquè fa coses que les podem fer tothom.
 - imaginari perquè fa coses que no les fa ningú.
- Altres personatges de la història són...
 - El personatge que més m'ha agradat és...
- La història:
 - Comença ...
 - Passa a...
 - Acaba...
- El llibre m'ha agradat perquè....
 - la part que més m' ha agradat és...
 - i la part que menys m'ha agradat és...
 - aquests llibre s'assembla/no s'assembla a un altre que vaig llegir...
 - he llegit altres llibres com aquest en què el protagonista.....
 - aquest llibre m'ha recordat...
- La recomanació:

Penso que és un llibre que heu de llegir tots els que us agraden les històries de misteri, d'aventures... perquè ...

5.4. PRESENTACIÓ DEL LLIBRE PER PART DELS ALUMNES

CI- Presentació i recomanació de llibres. Escola Antoni Bergós- ZER Horta de Lleida

S'organitza la presentació dels llibres llegits pels alumnes a partir d' un torn de presentacions.

Cada alumne ha de preparar la presentació del llibre amb l'ajuda del guió. Haurà de preparar-ne l'exposició oral, ja que no es tracta de llegir el guió, sinó exposar-lo (el mestre el pot ajudar, es pot fer un enregistrament previ per escoltar-se/veure's...).

S'han de tenir en compte els components estratègics de l'exposició oral: volum de veu, ús de fórmules de farciment (aleshores, doncs...), les pauses, els silencis... S'ha de destinar prou temps per fer una bona preparació de l'activitat.

El dia de l'exposició cada alumne fa la presentació del llibre que ha llegit seguint el guió prèviament consensuat i treballat.

En acabar la presentació feta per l'alumne, s'estableix una conversa on els altres companys poden fer-li preguntes; també es pot donar l'opció d'explicar el que més els ha agradat o bé el que no els ha agradat de la història, dels personatges, situacions, el que els suggereix aquest llibre...

Espai de llibres recomanats

En el cas que l'alumne que ha presentat el llibre consideri que el vol recomanar a la resta de companys/es, en una nota adhesiva pot escriure el títol del llibre i fixar-lo a l'espai " LLIBRES RECOMANATS". Aquest llibre llavors s'incorpora al circuit de préstec de llibres i es crea una llista d'espera per als alumnes que el volen llegir.

Seguidament, en una fitxa col·lectiva, cada alumne redacta un text breu referint-se a si li ha agradat o no el llibre que ha presentat el seu company o companya i escriu també el perquè.

Aquest recull d'opinions envers el llibre es deixa en un lloc visible i de fàcil accés per a tot l'alumnat, de manera que puguin ser llegides totes les opinions (veure annex).

5.5. AVALUACIÓ

5.5.1. Valoració dels companys

Per tal que sigui una activitat amb la qual els alumnes facin un bon aprenentatge d'expressió oral, seria interessant que en acabar l'activitat es fes una valoració de la presentació feta pel company (es pot fer de manera individual i després compartir-ho o bé de forma col·lectiva). Es tractaria de fer una crítica constructiva, per tant s'haurien de fer propostes de millora a partir de la valoració.

GRUP –CLASSE (escolta de l'exposició oral)			
	SÍ	PARCIALMENT	NO
1. Ha descrit la coberta i la contracoberta del llibre?			
2. Ha explicat bé la història ?			
3. Ens hem fet una idea de com és el protagonista i els personatges?			
4. Pronuncia les paraules amb claredat?			
5. Se'l sent bé?			
6 Mira, mentre parla, als companys i companyes?			
7. Ha donat resposta a les preguntes que se li han fet?			

5.5.2. Autoavaluació

Amb l'ajuda de la docent, l'alumne que ha fet la presentació reflexionarà sobre la seva actuació davant del grup-classe amb aquesta eina d'autoavaluació.

ALUMNE/A QUE EXPOSA		
	SÍ	NO
1. He seguit el guió?		
2. He respost les preguntes dels companys?		
3. He mirat els companys mentre feia la presentació del llibre?		
4. He controlat la postura (cap alçat i cos dret)?		
5. He utilitzat un to de veu adequat?		
6. He donat la meva opinió sobre el llibre?		
7. El que més m'ha agradat ha estat		
8. El que m'ha resultat més difícil ha estat...		
Penso que la pròxima vegada podria millorar:		
Per fer-ho podria:		

Es podria afegir un apartat on l'alumne anoti quin aspecte li agradaria millorar per a la presentació, i quines mesures prendrà per fer-ho. A la presentació es comprovarà si hi ha evidència de millora.

5.5.3. Criteris d'avaluació

Per a l'alumne que exposa:

- Presentar el llibre utilitzant el guió prèviament consensuat.
- Aplicar components de la competència comunicativa durant l'exposició:

- estratègies de comunicació verbal i no verbal
 - lèxic precís
 - pronunciació clara
 - postura adequada, entonació i to de veu apropiats a la situació comunicativa.
- Donar una opinió personal del llibre que s'ha llegit.
 - Preparar prèviament l'exposició oral: elaborar un guió i assajar-lo.
 - Escoltar activament les intervencions dels altres.
 - Participar en la conversa al voltant de la presentació del llibre.

Per als altres alumnes:

- Escoltar activament la presentació dels llibres
- Mostrar una actitud de respecte per les intervencions dels altres companys.
- Participar en la conversa al voltant dels llibres, fent-hi aportacions personals.

5.6. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

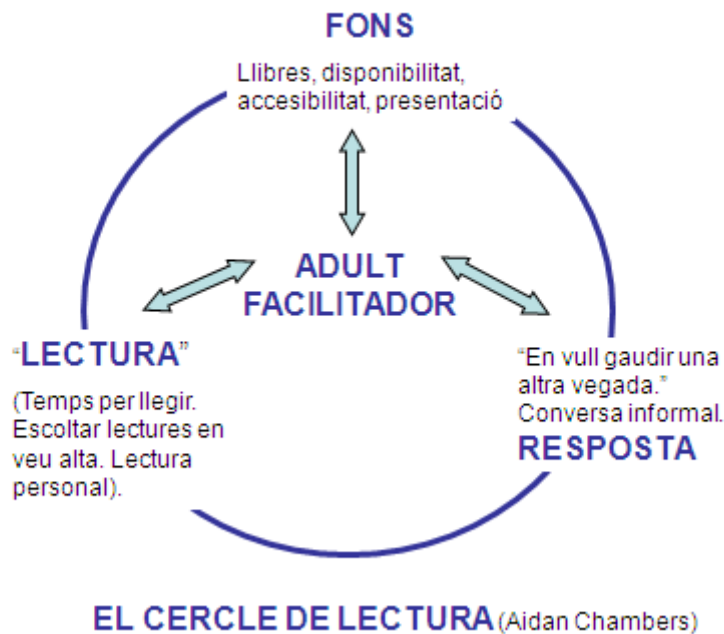
Cal preveure quines ajudes donarem als alumnes que presentin NEE. Aquests suports poden anar dirigits a:

- Adaptar del guió elaborat per fer la presentació del llibre.
- Confeccionar conjuntament amb el docent els suports per acompanyar la presentació.
- Acompanyar-lo durant la presentació que fa.

6. CRITERIS D'ORGANITZACIÓ D'ESPAI I TEMPS A L'AULA

El gust per llegir i l'hàbit lector es desenvolupen al llarg de la vida, sempre que es donin les condicions favorables: bons models lectors, bons llibres al seu abast i temps per poder llegir i parlar de llibres.

Chambers (1991) presenta el seu "cercle de lectura", on podem veure com es relacionen aquests elements.

El plaer en un llibre de literatura prové de descobrir patrons de successos, personatges, idees, imatges i de llenguatge intercalats en el text.

(...) Donar temps per a la lectura i ajudar els qui aprenen a llegir a fixar-se en els llibres valuosos per períodes de temps cada cop més llargs és una part important del treball de facilitador de l'adult.³

És necessari fer ben visible en els horaris dels alumnes el temps per llegir i el temps que es dedica a parlar de la lectura i dels llibres (temps dedicat a recomanar llibres, a recollir opinions, a la conversa literària...), perquè el fet que es faci de forma periòdica i en un moment fix ajuda a crear l'hàbit lector dels alumnes.

En el document *La lectura en un centre educatiu*⁴ es diu:

³ CHAMBERS, A. *El ambiente de la lectura*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1991. (Espacios para la lectura)

⁴ *La lectura en un centre educatiu*. Departament d'Ensenyament. Maig 2013. <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/lectura/la_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf> [Consulta: 20/04/16].

En l'espai dedicat a la lectura autònoma cada alumne ha llegit un llibre que ha triat lliurement. Aquest fet fa que les activitats per parlar de llibres siguin diferents. Cada alumne pot parlar del llibre que ha llegit als seus companys, pot donar-ne l'opinió, pot recomanar-lo, pot fer-ne una presentació... Aquestes activitats incentiven la lectura dels alumnes ja que els llibres recomanats desvetllen la motivació per llegir-los i, d'aquesta manera, després també poden organitzar-se en grups per parlar-ne.

7. ANNEX

Fitxa col·lectiva

Títol del llibre:			
Nom de l'alumne/a	M'ha agradat perquè...	No m'ha agradat perquè..	El que més m'ha interessat ha estat...
Nom de l'alumne/a	M'ha agradat perquè...	No m'ha agradat perquè..	El que més m'ha interessat ha estat
Nom de l'alumne/a	M'ha agradat perquè...	No m'ha agradat perquè..	El que més m'ha interessat ha estat

Llista d'espera per a préstec

SERVEI DE PRÉSTEC: RESERVA DE LLIBRES		
TÍTOL DEL LLIBRE RECOMANAT	DIMARTS	DIVENDRES
<i>Vull deixar de pensar!</i>	Josué Anna	Pol Marta Ignasi

8. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

CHAMBERS, A. El ambiente de la lectura. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1991. (Espacios para la lectura)

CHAMBERS, A. Dime. México: Fondo de Cultura Económica, 2007. (Espacios para la lectura).

COLOMER, T. Introducción a la literatura infantil y juvenil actual. Madrid: Editorial Síntesis, 2010.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Llengua catalana i llengua castellana. Identificació i desplegament a l'educació primària. [En línia] Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2015.

<<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/col·leccions/competencies-basiques/primaria/prim-linguistic-ca-es.pdf> > [Consulta: 20 d'abril de 2016].

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. La lectura en un centre educatiu. Pla de lectura de centre [en línia]. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 2013. 134 pàgines.

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/lectura/la_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf> [Consulta: 20/04/16].

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ, Generalitat de Catalunya. *Competència lectora: marc conceptual per a l'avaluació PISA 2009*. [En línia]

<http://csda.gencat.cat/web/.content/home/consell_superior_d_avalua/pdf_i_altres/static_file/marc-PISA-2009.pdf > [Consulta: 20 d'abril 2016]

PORTELL, J. *El club de lectura*. [En línia] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament.

<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0022/7e76576c-4092-4959-a043-f28a3d70eddc/club_lectura.pdf > [Consulta: 20 d'abril 2016]